

SOLISTIČKI KONCERT

Poljaković, Andreja

Master's thesis / Diplomski rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, The Academy of Arts Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Umjetnička akademija u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:134:774342>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-19**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Arts in Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
UMJETNIČKA AKADEMIJA U OSIJEKU
ODSJEK ZA GLAZBENU UMJETNOST
STUDIJ PJEVANJA

ANDREJA POLJAKOVIĆ

SOLISTIČKI KONCERT

DIPLOMSKI RAD

Mentor: Izv. prof. mr. art. Berislav Jerković

Sumentor: Veronika Hardy, ass.

Osijek, 2017.

Sadržaj

Uvod	3
1. Domenico Cimarosa <i>Bel Nume Che Adoro</i>	4
Domenico Cimarosa, biografija.....	
Analiza pjesme.....	5
2. Antonio Vivaldi <i>Domine Deus</i>	7
Antonio Vivaldi, biografija	
Analiza arije.	9
3. Dora Pejačević <i>U lovu je mjesec na sunce i Zašto</i>	11
Dora Pejačević, biografija.....	
Analiza pjesama	13
4. Rimski Korsakov <i>Plenivshis rozoj, solovey i Ne veter vey a visoti</i>	16
Rimski Korsakov, biografija.....	
Analiza pjesama.....	17
5. Leonard Bernstein <i>Peter, Peter i My house</i>	23
Leonard Bernstein, biografija.....	
Analiza pjesama.....	25
6. W.A.Mozart <i>E Sussanna non vien.. Dove sono i bei momenti,</i> recitativ i arija grofice iz opere <i>Figarov pir</i>	30
W.A.Mozart, biografija.....	
Analiza opere	
Analiza arije.....	36
7. Johann Strauss <i>Mein Herr Marquis,</i> arija Adele iz Operete <i>Šišmiš</i>	40
Johann Strauss, biografija.....	
Analiza operete.....	
Analiza arije.....	47
8. Zaključak.....	50
9. Literatura.....	51

Uvod

U slijedećem pismenom radu koji teorijski prati program solističkog koncerta obraćena je pozornost na upoznavanje glazbenog stvaralaštva skladatelja te analiza skladbi koje se nalaze

na programu. Kod analize skladbi posebno je obraćena pozornost na interpretacijske posebnosti te vokalno tehničke zahtjeve.

Da bi se kod slušatelja mogao stvoriti dojam tog neposrednog, prirodnog i ljudskog, potrebno je kod pjevača od prvog trena razvijati smisao za ljepotu tona i logične glazbene fraze, smisao za sadržajnu i smislenu izgovorenu riječ te već spomenuti intenzivni kontakt sa publikom.

Svaki opis kompozije se sastoji od: biografije skladatelja (u kojoj se pobliže opisuje život skladatelja), originalni tekst i prijevod teksta skladbe te analize (u kojoj se detaljnije opisuje dinamika, mjera, tempo, karakter, klavirska pratnja, tehnika i interpretacija). Na kraju ovog pismenog rada nalazi se popis literature korištene u istraživanju skladbi, njihovih skladatelja te zaključak.

Program solističkog koncerta:

1. Domenico Cimarosa: *Bel Nume Che Adoro*
2. Antonio Vivaldi: *Domine Deus*
3. Dora Pejačević: *U lovu je mjesec na sunce*
Zašto
4. Rimski Korsakov : *Plenivshis rozoj, solovey*
Ne veter vey a visoti
5. Leonard Bernstein: *Peter, Peter*
My house
6. W.A.Mozart: *E Sussanna non vien.. Dove sono i bei momenti,*
recitativ i arija grofice iz opere *Figarov pir*
7. Johann Strauss: *Mein Herr Marquis*, arija Adele iz Operete *Šišmiš*

1.Domenico Cimarosa: *Bel Nume Che Adoro*
Domenico Cimarosa

Domenico Cimarosa (1749- 1801.) Posljednji je istaknuti predstavnik talijanske komične opere. Kao operni skladatelj debitirao je 1772. godine u Napulju. Od 1787. godine je dvorski

skladatelj u Petrogradu. Umjetnik je kojeg su visoko cijenili Goethe, Stendhal i Balzac, a u povijesti glazbe ostao je zabilježen kao autor komične opere "Tajni brak" (1792.).

Nakon kraćih boravaka u Varšavi i Beču, vratio se 1793. u Napulj. Godine 1800. osuđen je na smrt zbog veza s talijanskim pronapoleonskim rodoljubima, potom pomilovan, nakon čega odlazi u Veneciju i ubrzo umire. Cimarosa se smatra, uz G. Paisiella, središnjom osobom trećeg naraštaja napuljskih skladatelja XVIII. stoljeća.

Vješto je oblikovao operne ansamble koji su kod njega postali nositelji dramske radnje. Likove je izrađivao individualno, stvarajući jedinstvene tipove, osobito na području vedrog glazbenog kazališta. Pri tome se vješto služio orkestrom. Stvarao je velikom upornošću pa je ostavio oko 80 opera, ariju - monolog Kapelnik za bas, nekoliko oratorija, rekvijem u g-molu i drugih crkvenih radova te znatan broj instrumentalnih skladbi (90 klavirskih sonata, koncert za obou, koncert za 2 flaute i ork., 14 simfonija).

Cimarosa se, iako s manje uspjeha, okušao i na poslju opere serie. Razmjerno najviše zanimanja privukla je njegova opera seria *Gli Orazi e i Curiazi* (1796-97).

(Andreis, 1989.)

Analiza pjesme: *Bel Nume Che Adoro*

Bel Nume che adoro

Lijepo ime koje obožavam

Tu versi di speme

Tvoji stihovi nade

Un dolce ristoro in questo

Slatko osvježenje

mio sen.

u mom snu

Quel raggio amoroso pietoso

Ta ljubavna zraka suosjećajna

mi dice:

mi kaže:

Contento felice vivrai col tuo ben.

Živjet ćeš sretno sa svojim dobro.

Arija Antica iz opere "Pigmalione" ljubavne je tematike. Pisana je u Es-duru, 3/4 mjeri koja kroz cijelu skladbu ostaje ista. Dvodjelnog je oblika. Na početku nema uvoda nego kreće uzmahom dok je klavirska pratnja konstantno u triolama. Javlja se vertikalna poliritmija između

(dall'opera "Pigmalione,")

CANTO

con grazia

p Bel Nu - me che a - do - ro, tu

$\text{♩} = 54$

ANDANTE GRAZIOSO

ver - si..... di..... spe - me un dol - ce ri -

melodijske linije i pratnje. (Slika br.1)

Slika br.1

Dinamika tijekom skladbe je jednolična, a vrhunac je tek na samom kraju. Skladba završava sa 3.takta instrumentalne pratnje. Skokovi su dosta česti što bi moglo predstavljati tehnički problem kod pjevača. Pjevač mora pripaziti na te skokove kako bi mogao otpjevati što točnije unutar legata. Najveći skok je za septimu uzlazno od f¹-es². Početak melodijske linije je karakterističan sa uzmahom i punktiranim ritmom, skokovi kvarte silazni i uzlazni.

2. Antonio Vivaldi: *Domine Deus*

Antonio Vivaldi

Antonio Vivaldi (1678.-1741.) Bio je talijanski skladatelj i violinist i svećenik. Prvu poduku iz violine dobio je od oca u Veneciji. Godine 1703. zaposlio se kao *maestro violine* u Pio Ospedale della Pietà, jednom od četiriju venecijanskih djevojačkih sirotišta, a na tom je mjestu, s prekidima, ostao do 1740. Prve je skladbe (12 trionsonata) objavio 1705. Vivaldi je bio nekonvencionalna, rastrošna i tašta osoba, osjetljiva na kritike. Za života su ga podjednako cijenili i kao violinista virtuoza (u Italiji) i kao skladatelja, osobito u Njemačkoj (J. Mattheson, J. S. Bach i dr.). Nakon smrti ubrzo je pao u zaborav, da bi ga se ponovno odgovarajuće vrjednovalo tek u 20. st. nakon otkrića većine njegovih autografskih skladbi u zbirkama Nacionalne knjižnice u Torinu.

Najvažniji su dio Vivaldijeva opusa koncerti, u kojima je očitovao osobitu inventivnost, često na temelju želja različitih naručitelja, a prije svega izvedbenih potreba u sirotištu Pietà. Učvrstio je trostavačnost, uporabu *ritornella* u brzim stavcima i razvio tehnike tematske integracije, što su sve postale norme skladanja za kasnije skladateljske naraštaje. Vivaldijev stil očituje smjelu harmoniju s naglim modulacijama, često sinkopiranu ritmiku, formalne nepravilnosti, simfonizam koji najavljuje pretklasiku, te elemente programnosti s naglaskom na izražajnost, što ga čini i vrlo ranim pretečom romantizma. Danas ga se smatra najvažnijim talijanskim skladateljem kasnoga baroka u prvoj polovici 18. stoljeća.

Cijeli život je pisao opere, usporedno sa instrumentalnim skladbama. Najveći broj koncerata napisan je za violinu solo i gudače. Na glavnom području svoga stvaranja u instrumentalnoj glazbi Vivaldi je napisao golem broj djela (456 koncerata). Gotovo sva su ta djela skladana za jedan ili više solističkih instrumenata i gudački orkestar. Najviše je koncerata (223) napisano za solo- violinu, 22 su skladana za dvije violine, 27 za violončelo, 13 za flautu, 13 za obou, 39 za fagot; 17 koncerata ima oblik koncerta grossa, a 45 je pisano za gudače bez solista.

Najpoznatije crkvene skladbe su Dixit Dominus (psalam 109) u kojemu završni Sicut erat donosi uzoran primjer polifoničke konstrukcije, Gloria i poznata arija Domine Deus, Magnificat, veliki osmeroglasni Kyrie i Stabat Mater. Vivaldi je proveo osobujnu fuziju stilova svih područja kojima se kao stvaralac bavio. Sastaju se tu tipično crkveni dvozborni stil, pa operni stil (osobito u malim ansamblima) i na kraju, koncertarni stil (ponegdje se pjevači u virtuoskim prijelazima natječu s istodobnom ulogom instrumenata).

(Andreis, 1989.)

Gloria

Gloria za sole, zbor i orkestar u D-duru je najpoznatije i najpopularnije Vivaldijevo zbarsko i uopće sakralno djelo. Uključuje tri ženska solistička glasa, što svjedoči da ju je pisao za mješoviti zbor.

Vivaldijevo grandiozno, barokno raskošno djelo, vodi nas kroz niz kontrastnih stavaka, polifonih svećanih zbarskih dijelova, profinjenih solističkih arija poput sopranske "Domine Deus", ili altovske "Domine Deus, Agnus Dei", radošću ispunjenih solističkih brojeva poput dueta dvaju soprana "Laudamus" ili altovske arije "Qui sedes ad dexteram Patris", a djelo završava finalnim slavljem u izvedbi zbora. Gloria je dio ordinarija mise te ima ukupno 12 stavaka. Domine Deus je 6. stavak iz Glorie koji je napisan za sopran, obou i gudača

12. Stavaka iz Glorie:

1. Gloria in excelsis deo (zbor)
2. Et in terra pax (zbor)
3. Laudamus te (Sopran 1. i 2.)
4. Gratias agimus tibi (zbor)
5. Propter magnam gloria (zbor)
6. Domine Deus (Sopran)
7. Domine, Fili unigenite (Zbor)
8. Domine Deus, Agnus Dei (Alt, Zbor)
9. Qui tollis peccata mundi (Zbor)
10. Qui sedes ad dexteram Patris (Mezzo Sopran)
11. Quoniam tu solus sanctus (Zbor)
12. Cum Sancto Spiritu (Zbor)

Analiza arije: *Domine Deus*

Domine Deus, Rex coelestis,	Gospodine Bože, nebeski kralju,
Deus Pater omnipotens.	Bože Oče svemogući.
Domine Fili unigenite,	Gospodine Sine jedinorođeni,
Jesu Jesu Christe.	Isuse Kriste!
Jesu Christe. Jesu Christe.	Isus Krist! Isus Krist!

Domine Deus, Agnus Dei,	Bože, Jaganjče Božji,
Filius Patris.	Sin Oca.
Filius Patris	Sin Oca.
Domine Deus, Agnus Dei,	Bože, Jaganjče Božji,
Agnus Dei,	Jaganjče Božji,
Filius Patris.	Sin Oca.
Filius Patris	Sin Oca.

Domine Deus, Rex coelestis,	Bože, nebeski kralju,
Deus Pater omnipotens.	Bog Otac svemogući.
Domine Fili unigenite,	Gospodine Sin jedinorođeni,
Jesu Jesu Christe.	Isus Krist!
Jesu Christe. Jesu Christe.	Isus Krist!

Domine Deus, Agnus Dei,	Gospodine Bože, Jaganjče Božji,
Filius Patris	Sin Oca.

Kroz sve dijelove arije se govori o Bogu kao ocu. Trodjelnog je oblika, 12/8 mjere te počinje i završava u C-duru. Temu na početku donosi oboa koja je ravnopravna glasu na koju se glas kasnije nadovezuje. (Slika br.2.)

Soprano
(*f¹ - f²*)

Do - mine

Oboe solo

2

4

5

7

8

10

Do - mi - ne De - us, rex coele

Slika br.2

Tempo je Adagio (polagani tempo). Dinamika je plošna te se pojavljuju dinamičke promjene od piana do forte dinamike. U ovoj skladbi pjevaču je vrlo bitno da dobro vodi fraze te da pravilno kontrolira disanje jer su melodijske linije vrlo zahtjevne i dugačke. Najveći skok u ovoj skladbi je od (f^1 - f^2). Završava melodijom s početka stavka koju ponovno donosi oboa.

3.Dora Pejačević: *U lovu je mjesec na sunce i Zašto*

Dora Pejačević

Dora Pejačević je kći hrvatskog bana grofa Teodora Pejačevića i mađarske barunice Lille Vay de Vaya. Počela je glazbu učiti kao dijete kod poznatog mađarskog orguljaša Károlya Noszede

koji je ljeti dolazio u Našice. Privatno glazbeno školovanje nastavila je u Dresdenu kod Percyja Sherwooda, kod Waltera Courvoisiera (kompozicija) te Henria Petria (violina) u Münchenu.

Vrlo rano je svladala osnovnu tehniku sviranja klavira i violine te svoje prve radove piše u dobi od dvanaest godina. Prvi skladatelj kojeg Dora upoznaje preko stručnih djela jest ličnost koje će je fascinirati do kraja života je Richard Wagner.

Dora Pejačević ostavila je pedeset i sedam dovršenih radova sa svih područja glazbenoga stvaralaštva, osim opere. A i za njom je čeznula, pa je za nju odgovarajući siže tražio čak Rainer Maria Rilke. Uz orkestralne radove ostavila je bogat komornoglazbeni opus, zatim glasovirske skladbe i solo-pjesme.

Na području stvaralaštva za glasovir Dora Pejačević ostavila je dvije sonate i niz minijatura. U malim je oblicima slobodnija i sklona traganju za novim rješenjima u zvuku i glazbenoj sadržajnosti. Iskričavost groteske, prozračnost svijetlih registara glasovira, oporost permanentnoga motivskog dinamizma, sve to živi u tim malim skladbama kojih rasponi sežu od ljupke dopadljivosti prvih opusa do kasnih, oporih zvučnih sklopova Humoreske i Capriccia.

Na području komorne glazbe tri su kasna skladateljska vrhunca koje valja izdvojiti: druga violinska sonata, Slavenska, zatim glasovirski kvintet u h-molu (1918) i drugi gudački kvartet (1922), taj svojevrсни oproštaj od skladateljice i njezin potresni odlazak s glazbene scene. Na području komornog stvaralaštva, tog najzahtjevnijeg glazbenog medija, Dora Pejačević nije ostvarila iskorak iz norme, ali je svojim djelima osigurala visok stupanj integracije glazbene građe i suveren tretman forme. U Hrvatskoj je Dora Pejačević boravila u obiteljskom dvorcu u Našicama, ali su je česta putovanja vodila i u velike europske kulturne centre poput Budimpešte, Münchena, Praga i Beča u kojima je znala boraviti duže vrijeme. Posljednje godine života, od udaje za austrijskog časnika Ottomara Lumbea 1921. pa do svoje smrti 1923. godine, provela je uglavnom u Münchenu gdje je i umrla. (Koraljka Kos, 1982.)

Solo pjesme i pjesme za glas i orkestar

Vokalna lirika nastajala je tijekom čitavog stvaralačkog vijeka Dore Pejačević. Od prvih popijevaka skladanih 1900. i 1901. do ciklusa Tri dječje pjesme op. 56, koji je nastao 1921., nepune dvije godine prije skladateljčine smrti.

Prvim zrelim vokalnim djelom Dore Pejačević može se smatrati ciklus Sieben Lieder (Sedam pjesama) iz 1907. godine, nastao u razdoblju skladateljčina oduševljavanja Wagnerom. U pojedinim pjesmama obrasci tradicionalnog perioda ustupaju mjesto slobodnijem kretanju melodijske linije. Pa tako i glasovirska dionica dobiva na značenju, iako je uobičajena podjela na melodiju i pratnju ovdje još u punoj mjeri prisutna.

Tematika tekstova, koje je skladala Dora Pejačević, kreće se pretežno u područjima ljubavne lirike, meditacije, sanjarenja. Karakterističnu skupinu čine stihovi čiji je provodni motiv samoća, dok nekoliko tekstova donosi vedre motive. (Kos Koraljka, 1982.)

Analiza pjesme: U lovu je mjesec na sunce, op. 23, br. 4

U lovu je mjesec na sunce

kraj	ne	vidim	igri	toj.		
Ti	mog	si	života	srce,	al'	nikad
nećeš		bit'				moj.

Već	sunčeve	zrake	gase	i	mjeseca	
sjajnog	mig,	u	vapaju	slatkih	muka	
izbljedi	već	tvoj	lik,	u	vapaju	slatkih

muka		izbljedi		već		tvoj		lik.
Al'	moje	srce		ozdravit'	nikad	neće		znaj,
ja	neznam	što	je	sreća,	već	samo	bol	i
vaj,	ja	neznam	što	je	sreća	već	samo	bol
i								vaj.
I	ako	mi	nebo	pred	noge	prospe		svih
zvijezda	sjaj	ja	bacit'	ću	njih	u		daljinu,
a	čežnja		će	biti		moj		kraj.

Varirano - strofna pjesma. Počinje u b-molu, a završava u f-molu. Mjera je 6/8. Na početku je klavirski uvod od 4 takta te na kraju također završava sa 4 takta. (Slika br.3.)

Andante

U

mf *mp*

lo - vu je mje - sec na sun - ce kraj ne vi - dim i - gri toj. ——— Ti

Slika br. 3

Klavirska pratnja je gusta, ima alteriranih tonova. Dinamika je raznolika od *mf*, *mp* pa sve do forte dinamike. Tempo je Andante kroz cijelu skladbu. Pjevač treba obratiti pozornost na skokove, kromatske pomake te na izgovor teksta.

Analiza pjesme: *Zašto?*, *op.* 13
 Zar nećeš vjerovat meni da ljubavi je čar,
 od ruža trnje osta što tvoj bješe divan dar.

S našeg puta naše staze uklonit ću svaki kam'

i tada, vjeruj meni , da svim srcem tvoja sam.

Glazbena minijatura, oblikom varirano strofna. Ljubavne je tematike. Ima kratki klavirski uvod od 4 takta koji donosi karakteristični početak teme. (Punktirani ritam i skok sekste) (Slika br. 4.)

S laganim pokretom

Zar ne - ćeš vje - ro - vat

mf *mp* *p* *pp*

rit.

Slika br. 4

Mjera je 3/4. Počinje u E duru. Kratkoća pjesme predstavlja zahtjevnost za pjevača te treba paziti na poziciju kroz cijelu pjesmu zbog skokova prema dolje. Dinamički je bogata od pianissima do forte i agogički također. Klavirska pratnja je sinkopirana. Kraj pjesme je reminiscencija (prisjećanje) na početak.

4.Rimski Korsakov: *Plenivshis rozoj, solovey i*
Ne veter vey a visoti

Rimski Korsakov

Rimski Korsakov (1844.- 1908.), ruski skladatelj i dirigent. Po zanimanju je bio mornarički časnik, a godine 1861. upoznaje M.A. Balakireva i priključuje se njegovom glazbenom kružoku (Petorica) i na njegov poticaj sklada svoju prvu simfoniju. Od 1871. do smrti predavao je kompoziciju i instrumentaciju na Petrogradskom konzervatoriju.

Bio je i direktor i dirigent koncerata Besplatne glazbene škole i dirigent Ruskih simfonijski koncerata M.P. Beljajeva. Kao dirigent koncertirao je u domovini i inozemstvu i propagirao djela ruskih autora. Kao skladatelj, pobornik ruskog nacionalnog stila 19. stoljeća, sjedinio je rusko nasljeđe sa zapadnjačkim utjecajima. Inspirirao se najčešće ruskom tematikom, zatim istočnjačkom te primjenjivao elemente ruske narodne i crkvene glazbe.

U operama je izgradio čudesan svijet satkan od fantazije, realnosti, humora i romantike. Svojim orkestralnim stilom utjecao je ne samo na svoje učenike već na mnogo širi krug koji dopire do Debussyja i Ravela. Nova orkestralna djela Rimskog- Korsakova, među njima simfonijska slika Sadko i simfonijska pjesma Antar. Postupno skladatelj prilazi opernom stvaranju pa tako i 1872. godine nastaje opera Pskovičanka.

1875. - 1876. godine harmonizira zbornik od 40 narodnih napjeva, što ga je izdao T. Filipov, nakon toga izdaje vlastiti zbornik pod naslovom 100 ruskih narodnih pjesama (1887). Tada su već napisane njegove opere Majska noć i Snjeguročka. U njegovom domu održavale su se svakoga tjedna komorne večeri s izvedbama gudačkih kvarteta, u kojima je kao violinist, sudjelovao i domaćin. (Andreis, 1989.)

Analiza pjesme: *Plenivshis rozoj, solovey*

Plenivšis' rózoj,

Solovėj iI den'

I noč pojót nad nej.

Očaran ružom,

Slavuj joj danju i noći pjeva,

No rósa mólca pésnjam
vnélmet.

Na lire tak pevéc inój

Pojót dlja dévy molodój,

A déva mílaja ne znáet

Komú pojót i otcegó

Pečal'nye pésni talk egó.

No ruža sluša njegove
pjesme u tišini,

Sa svojom lirom drugi

Pjesnik pjeva mladoj djevojci,

Ali draga djeva ne

Zna kome on pjeva

I zašto su mu pjesme tako tužne.

Pjesma je pisana je u 3/4 mjeri. Počinje u Fis molu. Makro oblik varirano strofni (ABA)
Melodija koju u prvom (A) dijelu donosi klavir ponavlja se na kraju kao vokaliza. Sama pjesma (stihovi) smještena je u (B) dio koji je u obliku prokomponirane minijature.

B dio počinje bez pratnje (minimalizirana je) i više je recitativnog karaktera. Specifično kod skladbe je utjecaj orijentalne narodne glazbe koju Korsakov koristi često u svojim skladbama. (Slika br.5.)

На ли-ре так пе-вец и-ной по-
 на DUGU NA LI RI ТАС ПЈЕ УЈАС I ДОЈ РА

-ет для де-вы мо-ло-дой; а де-ва ми-лая не зна-ет, ко-
 ЈОТ ДУА ДЈЕ ВИ МА ЛА ДОЈ А ДЈЕ ВА ЧЈИ ЛА ЈА НЕ ЗНА ЈЕТ ЈА РА

Slika br. 5

Na samom početku pjevač se susreće sa melodijskom linijom koju treba otpjevati u potpunom pianu i sa velikom koncentracijom kako bi uspio otpjevati frazu u potpunosti. Zadnji dio je za pjevača kondicijski najteži zbog visina tonova i treba biti ekspresivan u izvođenju vokalize jer je to i najvažnije, a i najteže u ovoj skladbi. (Slika br.6.)

Slika br. 6

Dinamika je raznolika od pianissima pa sve do forte dinamike. Tempo je Moderato kroz cijelu skladbu. Način izvođenja je ritardando (usporavanje), a interpretacijski je dolce (slatko) kroz cijelu skladbu. Kraj predstavlja pjev slavuja koji čezne za ružom.

Analiza pjesme: *Ne veter vey a visoti*

Ne veter, vey a visoty,	Nije to bio vjetar koji puše s visine
Listov kosnulsja noch'ju lunnoj.	Što dotaknu lišće na mjeseci.
Mojej dushi kosnulas' ty.	Dotakla si moju dušu.
Ona trevozhna, kak listy,	Drhtala je poput lišća,
Ona, kak gusli, mnogostrunna.	Osjetljiva kao strune lire.

Zhitejskij vikhr' jejo terzal   Oluja života ju je trgala
I sokrushitel'nym nabegom,   I destruktivnim napadom,
Svistja i voja, struny rval   Zviždajući i zavijajući, rastrgala strune
I zanosil kholodnym snegom   I prekrila moju dušu hladnim
snijegom.

Tvoja zhe rech' laskajet slukh,   Ali tvoj glas miluje moj sluh,
Tvojo legko prikosnoven'je,   Tvoj dodir je kao svijetlo,
Kak ot cvetov letjashchij pukh,   Poput svitanja s cvijeća,
Kak majskoj nochi dunoven'je.   Poput povjetarca svibanjske noći.

Pjesma je varirano - strofna. Počinje u F-duru. Pisana je u 4/4 mjeri. Interpretacijski je poco meno mosso espressivo (malo sporije, ali sa ekspresivnošću) te dolce (slatko).

Dinamika je kroz cijelu skladbu od piana do fortea. Tempo je na početku moderato (srednje brzo) dok pri samom kraju skladbe polako usporava sa poco ritardando (malo sporije). (Slika br.7.)

Moderato $\text{♩} = 84$ dolce

He ve - тер, ве - я с вы - со -
 NE VLS TOL VE JA S VOI SO

pp legato sempre

- ты,
 TI

ли - стов ко - снул - ся ночь - ю
 LI STOV KO SNUL SA NOCH JU

Slika br.7

U srednjem dijelu se javlja modulacija (dominantna d-mola) te je malo sporiji, ali je izražajniји. Na kraju se opet ponavlja prvi dio melodije. (Slika br.8.)

poco meno mosso
f espressivo
 струн - на | Жи - тей - ский вихрь е - е гер -
 STRU NA | ŽI TEL SEIJ VI HRI E TE
 - за, | и со - кру - шитель - ным на - бе - гом, | сви - стя и во - я,
 R zapl | I SKORU ŽI TEL NIM NA BIEG GOM | SVI STI I VOO JA

Slika br.8

Pjevač treba paziti na pratnju koja je ritmična kako bih pravilno i na vrijeme otpjevao frazu. Kako je skladba malo brža pjevač mora što ekspresivnije otpjevati fraze i paziti na jasnu dikciju koja je vrlo bitna za ovu skladbu.

5. Leonard Bernstein: *Peter, Peter i My house*

Leonard Bernstein

Leonard Bernstein, rođen 25. kolovoza 1918, a umro 14. listopada 1990. godine, bio je Američki skladatelj, dirigent, pijanist i glazbeni pedagog.

Studirao je na Harvardu, a nakon toga na Curtis Institute of Music u Philadelphiji gdje je učio dirigiranje kod Fritza Reintera, a klavir kod Isabelle Vengerove. 1940. i 1941. godine dirigiranje ga je podučavao ruski dirigent i skladatelj Sergej Kusevitsky, kome je 1942. postao i asistent. 1943. godine postaje asistent poljskom dirigentu Arthuru Rodzinskom, ravnatelju newyorkškog filharmonijskog orkestra i iste godine debitira kao zamjenik Brune Waltera te postiže velik uspjeh. Nakon toga, njegova karijera kao dirigenta sve se više razvijala uzlaznom putanjom.

Suradivao je s brojnim orkestrima, a od 1958. do 1969. godine bio je glazbeni ravnatelj newyorkškog filharmonijskog orkestra, a u tom razdoblju skladanje pada u drugi plan. Skladao je tri simfonije programnih naziva: 1. Jeremiah (1942.), 2. The Age of Anxiety (1949.), 3. Kaddish (1963.); operu Trouble in Tahiti (1951.), komičnu operetu Candide (1956.); mjuzikle On the Town (1944.), Petar Pan (1950.), Wonderful Town (1953.), West Side Story (1957.); balet Dybbuk (1974.), Fancy Free (1944.), Fascimile (1946.); glazbu za film On the Waterfront (1954.); glazbeno scensko djelo Mass (1971.) te solo pjesme, među kojima poznati ciklus I Hate Music te brojna druga djela.

Osim kao dirigent, pijanist i skladatelj, poznat je i kao izvrstan glazbeni pedagog. Vrlo su uspjele njegove televizijske edukativne emisije o glazbi za djecu i odrasle. (Andreis, 1989.)

Petar Pan

Petar Pan je mjuzikl Leonarda Bernsteina, nastao prema knjizi Jamesa Matthewa Barriea, a godine 1950. premijerno je izveden na Broadwayu 24. travnja 1950. godine, dirigirao je

Benjamin Steinberg, a režirao Hershy Kay. Uloge u mjuziklu su Petar Pan, Wendy i Captain Hook, a radnja se temelji na priči o Petru Panu, dječaku koji nije želio odrasti.

Najpoznatiji glazbeni brojevi iz ovog mjuzikla su : Who Am I?, Peter, Peter, My House te Dream With Me. Pri interpretaciji ovih pjesama pjevač treba veliku pažnju obratiti na tekst, na izgovor istog kojem, kako bi bio izražajan i oživio priču, često može biti podređen i ritam koji se smije izvoditi uz određenu slobodu, tj. prateći ritam riječi.

Analiza pjesme: *Peter, Peter*

Peter, Peter, you've got a
smudge on your face;
Allow me Peter, Peter, to
wipe it away;

Peter, Peter, imaš
mrlju na licu;
Dopusti mi, Peter, Peter, da ju
obrišem;

I know it's just an old excuse
to feel your touch,
But I love you very much!

Peter, Peter, your hair is all
out of place;
Allow me Peter, Peter, to fix
it, I pray;
I have to touch you to make
sure you're really real,
And I love the way you feel.

The touch of you I'd cherish,
I long for it night and day.
Without your touch I'll perish,

So I've got to find some way;

Let's see! It's really true!
Believe me Peter, Peter,
you've got a mosquito on you!
Of course, it's just a poor excuse
to feel your touch,

But I want to feel your touch,
And I love you very much!

Znam, to je samo stara isprika
da osjetim tvoj dodir,
Ali ja te volim jako mnogo!

Peter, Peter, kosa ti je sva
neuredna;
Dopusti mi, Peter, Peter, da ju
popravim, molim te
Moram te dotaknuti da se
uvjerim da si zbilja stvaran,
I volim osjet tvog dodira.

Tvoj dodir, ja bih cijnila,
Žudim za njim noć i dan.
Bez tvog dodira, ja ću
iščeznuti,
Zato moram pronaći neki način;

Da vidimo! Stvarno je istina!

Vjeruj mi, Peter, Peter, imaš
komarca na sebi!
Naravno, to je jadna isprika
da osjetim tvoj dodir,

Ali ja želim osjetiti tvoj dodir,
I volim te jako mnogo!

Pjesma je pisana u 2/2 mjeri te je dvodijelnog je oblika AB. Počinje u G-duru, osim b dijela koji je u Es-duru. Karakterističan ritmički motiv kroz cijelu pjesmu je na samom početku

G *p a tempo* F#m
Pe - ter, Pe - ter, You've got a smudge on your face; Al - low me,
a tempo
p

F C
Pe - ter, Pe - ter, to wipe it a - way; I know it's

(četvrtinke i učestale pauze na prvu dobu u taktu). (Slika br.9.)

Slika br.9

Tempo je u cijeloj skladbi Allegretto (veselo), a dinamika raste od pianissimo do forte. Način izvođenja je brightly (vedro, veselo).

B dio je drugačiji od A djela zbog dužih notnih vrijednosti te je stalno u legato artikulaciji.
 (Slika br.10)

The musical score is written in G major and 4/4 time. It features a vocal line and a piano accompaniment. The first system contains four measures with the following lyrics: "I'd cherish, I long for it night and". The second system contains four measures with the following lyrics: "day. Without your touch I'll perish,". The piano accompaniment includes chords such as Bb9, Ebmaj7, Fm7, Cm6, F#dim7, and Gm. Dynamics like *cresc.* and *dim.* are used throughout the piece.

Slika br.10

Pjevač u ovoj skladbi treba biti što više ekspresivan jer prenosi radnju (sadržaj) koja je u tekstu. Drugi dio je nježniji i pjevniji pa pjevač na tom djelu mora otpjevati to u legato, ali što izražajnije.

Analiza pjesme: *My house*

Will you build me a house?
A house that really will be mine.
Then let me give you my design.

A simple scheme of the house
I dream of.

Build my house of wood.
Build my house of stone.
Build my house of brick
and mortar.

Make the ceiling strong.
Strong against the storm.
Shelter when the days
grow shorter.

But build my house of love.
And paint my house with trusting.
And warm it with the warmth
of your heart.

Make a floor of faith.
Make the walls of truth.
Put of roof of peace above.
Only build my house of love

Hoćeš li mi sagraditi kuću?
Kuću koja će stvarno biti moja
Onda dopusti da ti dam svoj
dizajn,
Jednostavan nacrt kuće o
kojoj sanjam.

Izgradi moju kuću od drva,
Izgradi moju kuću od kamena,
Izgradi moju kuću od opeke i
žbuke

Napravi snažan strop.
Snažan protiv oluje.
Zaklon kada dani postanu
kraći.

Ali sagradi moju kuću od
ljubavi.
I oboji moju kuću povjerenjem.
I ugrij ju toplinom svoga srca.

Napravi pod od vjere.
Napravi zidove od istine.
Odozgo položi krov od mira.
Samo izgradi moju kuću od
ljubavi.

Uvod pjesme je u C-duru, a pjesma u F-duru, osim b dijela u kojem na kratko modulira u G-duru. Pisana je u mjeri 4/4, a ima oblik male dvodijelne pjesme AB (aa'ba) sa sedam taktova uvoda. Pjesma se izvodi u tempu Slowly (vrlo sporo), a dinamika raste od pianissima do forte. Kroz cijelu pjesmu se provlači karakteristični ritmički motiv (osminke na prvi dio takta i polovinka na drugi u dionici glasa) (Slika br.11.)

The image shows a musical score for a vocal piece. The tempo is marked 'Very slowly, like a folk-song (♩=50)'. The key signature has one flat (B-flat). The score is in 4/4 time. The vocal line is written in a single staff with lyrics: 'Build my house of wood, Build my house of stone, Build my house of brick and'. The piano accompaniment is written in two staves (treble and bass clef). The piano part starts with a piano (*p*) dynamic and includes a section marked '*p a tempo*'. Chords are indicated above the vocal staff: F, C7sus, F, C7sus, F, and G. The piano accompaniment features a rhythmic motif of eighth notes on the first half of the measure and a half note on the second half.

Slika br.11

Klavirska pratnja je jednostavna sa polaganim tempom (Lento) te prati melodijsku liniju glasa. Cijela skladba je veselog karaktera, interpretacijski poco piu mosso (malo življe) te zbog toga pjevač treba pripaziti na izražajnost, izgovor teksta te na glumu zbog same skladbe. Skladba završava skokom sekste i zadržanim tonom u pianissimu.

6. W.A.Mozart: *E Sussanna non vien...Dove sono i bei momenti, recitativ i arija grofice iz opere Figarov pir*
Wolfgang Amadeus Mozart

Wolfgang Amadeus Mozart rođen je u Salzburgu 1756. godine, a umro u Beču 1791.

Rođen je i odrastao u glazbenoj obitelji, a poznat kao "čudo od djeteta", vrlo rano je počeo svirati i skladati, već 1762. godine.

Mnogo je putovao s roditeljima i sestrom po brojnim gradovima koji su bili središta europske kulture, a posebice često je boravio i u Italiji što je snažno utjecalo na skladanje njegovih opera. To je za Mozarta i njegov zarana jako razvijeni dar zapažanja značilo, s jedne strane, upoznavanje i produbljivanje novih glazbenih osobnosti, a s druge, sve temeljitije poniranje u ljudsku dušu, sve snažnije spoznavanje raznolikosti među karakterima i raznolikosti među njihovim reagiranjem na značajne događaje iz vanjskog svijeta (Andreis, 1976.)

Kad je imao dvanaest godina postao je koncertni majstor nadbiskupijskog orkestra u Salzburgu, no kako su njegove težnje bile mnogo veće od nadbiskupovih želja da za njega sklada kratka duhovna djela, 1781. prekida rad u Salzburgu i seli u Beč gdje osniva obitelj sa Kostancem Weber te sklada najznačajnija djela. Kasnije odlazi i u Prag gdje je i njegova glazba bila prihvaćena sa više oduševljenja.

U svom kratkom životu skladao je iznimno velik broj djela: prema Köchelovom popisu iz 1862. godine, preko 600 radova koji su većinom prilično opsežni.

Skladao je četrdeset i jednu simfoniju; brojne koncerte za klavir, violinu, rog, obou, flautu, fagot i orkestar; brojne sonate za klavir i violinu, fantazije i varijacije za klavir; gudačke kvartete, kvintete te drugu komornu glazbu; osamnaest misa, ali i drugu sakralnu glazbu te velik broj opera. Njegova operna skladateljska djelatnost dijeli se u tri razdoblja: prvo do 1777. godine iz kojeg je većina djela zaboravljena, osim opere Bastien und Bastienne (1768.); drugo od 1777. do 1784. u kojem su nastala značajna djela Idomeneo (1781.) i Otmica iz Saraja (1782.); te treće od 1784. do skladateljeve smrti 1791. godine u kojem su nastala najpoznatija djela Cosi fan tutte (1790.), Figarov pir (1786.), Don Giovanni (1787.) i Čarobna frula (1791.)

U svojim operama je uvijek u prvi plan stavljao glazbu te čovjeka: *"Njegov je stav o odnosu riječi i tona, tipično talijanski: "U operi mora poezija biti poslušna kći glazbe. Zašto se talijanske opere sviđaju svakome i pored nedostataka njihovih libreta? Zato što je u njima glazba vladarica, radi koji se sve ostalo zaboravlja"(1781.). On pazi na dramsku radnju i njezinu psihičku pozadinu, ali njihovo ocrtavanje prepušta snazi glazbe. ... On je ponajprije velik psiholog. Njegova glazba izvrsno pridonosi ocrtavanju i profiliranju karaktera..."* (Andreis, 1989., 92-118.)

Analiza opere: *Figarov pir*

Figarov pir je komična opera napisana u 4 čina, nastala prema libretu Lorenza da Ponte, a premijerno je izvedena u Beču 01.05.1786.

Uloge su:

Grof Almaviva - bariton

Grofica Rosina - sopran

Susanna njezina sobarica - sopran

Kerubin, paž - sopran

Marcellina - alt

Basillio učitelj glazbe - tenor

Bartolo, liječnik iz seville - bas

Antonio, vrtlar

Barbarina, njegova kćerka

Don Curzio, sudac

Dvorska posluga

Radnja se zbiva na dvoru grofa Almavive, nedaleko od Seville, u drugoj polovici 18. stoljeća.

(Nenad Turkalj 125 opera,1997.)

Sadržaj

I.ČIN

Soba dvorca grofa Almavive. Dok Susanna upozorava svojega zaručnika Figara da je grof Almaviva progoni ljubavnim očitovanjima, bijesni sluga Figaro razmišlja kako bi izazvao svojega gospodara. Ostavši sama, Susanna primi paža Cherubina, koji je zaljubljen u sve žene, a posebno u svoju kumu, groficu Rosinu. Vidjevši kod Susanne Grofičinu vrpcu za šešir, Cherubino je otme, a kao odštetu daje svoju novu ljubavnu pjesmu. Iznenadni dolazak grofa Almavive koji sa Susannom želi dogovoriti ljubavni sastanak, prisili Cherubina da se skrije iza naslonjača. Iza tog naslonjača skriva se i Grof kada k Susanni dođe učitelj glazbe Don Basilio,

koji ogovara sve stanovnike imanja oko dvorca. Grof, isprovociran njegovim riječima, izlazi iz svojega skrovišta, prepričavajući kako je toga jutra iznenadio Cherubina u sobi vrtlarove kćeri. Grofov nastup bijesa prekidaju seljani s imanja, predvođeni Figarom, koji je organizirao slavlje u čast Grofove navodne izjave kako će Susanna biti prva djevojka koja prije udaje neće morati zadovoljiti staro feudalno pravo i poštovati ljubavne želje svojega gospodara, lažno navodeći kako se Grof sam odrekao prava prve bračne noći. Zbog te Figarove podvale Grof naizgled oprašta i Cherubinu, kojega imenuje časnikom i šalje ga smjesta u svoju regimentu u Sevilli.

II. ČIN

Figarovim intrigama započinje jedan ludi dan. On je svojemu gospodaru podmetnuo pismo u kojemu optužuje Groficu kako će te noći imati ljubavni sastanak. Susannu je nagovorio neka grofa namami u vrt, gdje ga umjesto nje treba čekati u djevojku preodjeveni Cherubino. Dok Cherubina preodjevaju u ženske haljine, začuje se kucanje Grofa na vratima grofičinih odaja. Cheruhino se skriva u Grofičinu spavaću sobu, a Susanna iza paravana, dok je Figaro već prije izašao. Grof sumnjičavo ulazi i predaje Grofici Figarovo lažno pismo. Iz spavaće sobe začuje se buka, no vrata su zaključana, a Grofica odbija mužu predati ključ. Grof, bijesan, odlazi po kliješta kako bi razbio vrata, vodeći sa sobom svoju ženu i zaključavši glavna vrata odaja. Za njihove odsutnosti Susanna se skriva u spavaćoj sobi, a paž bježi kroz prozor. U međuvremenu Grofica priznaje kako je u sobi skriven paž, no na iznenađenje njih oboje izlazi Susanna. Grofica to iskoristi kako bi sve prikazala kao spletku kojom su se željeli izrugati Grofovoj neopravdanoj ljubomori, a i priznaje da je autor anonimnoga pisma Figaro. Grof odmah želi s Figarom sve razjasniti, no on, ne znajući za Grofičino priznanje, uporno tvrdi kako nema pojma ni o kakvom pismu. Upravo kada je uspio Grofa nagovoriti da bude prisutan vjenčanju, dolazi vrtlar Antonio, žaleći se kako mu je neki muškarac, skaćući kroz prozor, polomio cvijeće. Figaro spremno izjavi laž; on je bio taj koji je skočio, u strahu od Grofova bijesa zbog anonimnoga pisma. Vrtlar vraća Figaru spis koji je tada navodno izgubio, a Grof prepoznaje Cherubinov dokument imenovanja za časnika. Figaro ponovno mora pobijati grofove sumnje, no dolaze stara dvorkinja Marcellina, Don Basilio i liječnik Bartolo, koji žele kazniti Figara zbog neki njegovih prijašnjih spletki. U takvoj zamršenoj situaciji Grof se više ne može snaći, ne znajući što je istina a što laž.

III. ČIN

Sprema se suđenje Figaru zbog navodnoga obećanja danoga Marcellini koja mu je posudila 2 tisuće dukata. Kako bi Figara spasila neprilike, Susanna potihom obećava Grofu da će te iste noći u vrtu ispuniti sve njegove želje. Grof, pretpostavljajući opet nekakvu podvalu, dopušta da Figara proglaše krivim. Grofica namjerava iskoristiti Susannino obećanje dano Grofu tako što će se prerusiti, umjesto nje pojaviti u noćnome vrtu. Za vrijeme suđenja slučajno se otkriva kako je Figaro nezakoniti sin stare dvorakinje Marcelline i doktora Bartola, ukraden još u povojima. U trenutku kada se pred Grofom, tražeći dopuštenje za vjenčanje, nađu dva para Susanna i Figaro, Marcellina i Bartolo, Susanna spretno iskoristi situaciju dajući grofu svoju ljubavnu pozivnicu.

IV. ČIN

Figaro sve doznaje od Barbarine, ali kako ne zna da je riječ o obmani, priprema svjedoke za noćnu zasjedu. Napokon se malo po malo počinje odmatati klupko toga ludog dana. U vrt dolazi Grofica preodjevena u Susannu, zatim Cherubino koji misleći da je to Susanna želi poljubac za rastanak, no, poljubac dobiva Grof koji se slučajno nađe među njima. Grof uzvraća pljuskom, slučajno udarivši Figara, skrivenoga u mraku. I dalje udvarajući navodnoj Susanni, Grof joj daruje prsten, no Figaro ga prekida. Lažna Susanna odlazi perivojem, a Grof nestaje na drugoj strani. Sada dolazi prava Susanna, preodjevena u groficu, kojoj se Figaro potuži na ponašanje njezina muža, zatim ipak shvati i otkrije prevaru, ali se i dalje pravi kako ništa ne zna. Hineći da udvara Grofici, ogorči Susannu, koja ne zna kako je on sve otkrio, ali iskoristi priliku da ga dobrano izudara. Priznavši Susanni da se samo šalio, smiruje je. Pred Grofom, koji se upravo vratio, i dalje igraju zadanu komediju. Grof je bijesan, izbezumljeno zove svjedoke zbog svoje *nevjerne žene*, i kada se svi okupe, svjetlost svjetiljke otkriva u grofičinim haljinama Susannu.

Tek tada se prikaže i prava Grofica, Grof shvati kako je višestruko nasameran i otkriven u svojemu nedoličnom ponašanju, pa na kraju on mora Groficu moliti za oprost.

Analiza recitativa i arije: *E Sussanna non vien... Dove sono i bei momenti*

Recitativ:

E Susanna non vien!
Sono ansiosa di saper
come il Conte accolse la proposta.

Alquanto ardito il progetto mi par,
E ad uno sposo si vivace e geloso!

Ma che mal c'è?
Cangiando i miei vestiti con quelli
di Susanna, E suoi co'miei
Al favor della notte.
Oh, cielo! a qual umil stato fatale

Suzana nije došla!
Žudim da znam kako
Je Grof primio prijedlog.

Plan je prilično ubrzan,
Muž je prilično
temperamentan i
ljubomoran!

No što je tu loše?
Zamjenit ću odjeću sa
Suzanom pod okriljem
Noći.
O nebesa, koje fatalno
smirenje

Io son ridotta da un consorte crudel!	Ograničena sam zbog okrutnosti muža!
Che dopo avermi con un misto inaudito	Koji, kad me je imao (dao mi je mješavinu Nevjere, ljubomore i bijesa!
D'infedeltà, di gelosia, di sdegno!	Prvo je volio, a zatim vrijeđao, i izdao!
Prima amata, indi offesa, e alfin tradita, Fammi or cercar da una mia serva aita!	Ti me prisiljavaš potražiti pomoć od moje sluškinje,

Arija:

Dove sono i bei momenti Di dolcezza e di piacer? Dove andaro i giuramenti Di quel labbro menzogner?	Gdje su oni slatki trenutci Mira i zadovoljstva? Gdje je otišlo obećanje Što je došlo iz tvojih lažnih usta.
Perchè mai, se in pianti e in pene	Zašto, ako se sve promijeni za mene u suze i bol,
Per me tutto si cangiò, La memoria di quel bene Dal mio sen non trapassò?	Sjećanje na tu dobrotu Nije nestala iz mojih grudi?
Ah! se almen la mia costanza,	Ah! Ako samo, barem, moja vjernost,
Nel languire amando ognor,	Ono što još uvijek voli u svojoj patnji,
Mi portasse una speranza Di cangiar l'ingrato cor	Mogla bi mi donjeti nadu Da promjeni to nezahvalno srce.

Arija grofice iz drugog čina opere Figarov pir počinje u C-duru i u mjeri 2/4. Dvodjelnog je oblika AB

A dio je andantino, B dio je allegro 4/4 mjera te se mjenja karakter. Ariji prethodi recitativ u kojem grofica nestrpljivo i nervozno čeka Suzannu da sazna kako je grof primio prijedlog te da razradi plan sa Suzannom da zamjene odjeću te da se ona umjesto nje pojavi u vrtu. (Slika br.12.)

Andante

LA CONTESSA

E Su-san - na non vien! so - no an - zio - sa di sa -
 Wo Su - san - na nur bleibt! ich bin be - gie - rig, ob mein

SUZANNA NE DOLFI ZUMI P DART

p

3

- per co - me il Con - te ac - col - se la pro - po - sta.
 Gat - te den Vor - schlag zum Stell - dich - ein wohl an - nahm.

DIE GROF REINIS PLOSDEN

Nakon recitativa u ariji se prisjeća sretnih trenutaka sa grofom i još uvijek živi u nadi da će popraviti situaciju te da će biti sve kao prije. Orkestralna pratnja je jednostavna. (Slika br.13.)

Aria
Andantino

LA CONTESSA

Do - ve so - no i bei mo - men - ti di dol - cez - za, e
 Wo - hin flo - hen die schö - nen Stun - den uns - rer Lie - be und
 где су њени слатки тренуци мила и

di - pia - cer, do - ve an - da - ro i giu - ra -
 Zärt - lich - keit, wo - hin schwan - den Eh - re und
 2 ADOUOPCTBA CTO СУ ПОАИ И ВЛЮВА

7

The image shows a musical score for an aria. It consists of two systems of music. The first system is for the vocal part (LA CONTESSA) and piano accompaniment. The vocal line is in treble clef, and the piano part is in bass clef. The tempo is marked 'Andantino'. The lyrics are in German and Russian. The second system starts at measure 7 and continues the vocal and piano parts. The piano part features a simple accompaniment with chords and moving lines in both hands.

Slika br.13

Kraj je vrhunac koji je i ujedno najteži i kondicijski zbog stalnog ponavljanja i kromatskih silaza. Pjevačica treba paziti na dah i poziciju te skokove. Skladba je kondicijski teška i zahtjeva tehničku spretnost.

7. Johann Strauss: *Mein Herr Marquis, arija Adele iz Operete Šišmiš*

Johann Strauss

Johann Strauss mlađi, najstariji sin poznatog kompozitora i violinista Johanna Straussa, rođen je 25. listopada 1825. godine u Beču. Otac Straussu nije dopuštao bavljenje glazbom, no glazbeni talent mlađeg Straussa je vrlo brzo izašao na vidjelo kada je već sa 6 godina komponirao svoj prvi valcer. Početci Straussove karijere su bili jako teški, no uspio je osvojiti publiku i daleko od kuće svojim turnejama po Austriji, Poljskoj i Njemačkoj. Strauss je na kraju premašio očevu slavu i postao najpoznatiji kompozitor valcera. Priznanje je dobio i s time što mu je ponuđeno mjesto „Kappellmeistera druge Bečke građanske regimente“ koje je bilo slobodno dvije godine. Strauss je bio cijenjen od strane istaknutih skladatelja tog vremena, uključujući Richarda Wagnera koji je jednom priznao da se divi valceru „Wein, Weib und Gesang“ op.333. Također bio je cijenjen i od skladatelja Johannes Brahmsa kome je posvetio svoj popularni valcer „Seid umschlungen Millionen“ op.443 inspiriran pjesmom Friedricha Schillera koji mu je također bio osobni prijatelj. Bilo je tu i mnogo drugih ličnosti uključujući i poznatog Richarda Straussa, koji kada je pisao „Rosenkavalier“ valcere je rekao kako ne može zaboraviti smijeh u valcerima bečkog genija. Straussove operete nisu imale dugotrajnu slavu poput njegovih plesnih dijelova, no one koje su potrajale su Šišmiš i Ciganski barun. To se pripisuje činjenici kako Strauss jednostavno nije imao dramatičnog i kazališnog smisla, iako njegova glazbena veličina nikad nije dovođena u pitanje.

Njegov talent je izrazito vidljiv u instrumentaciji, ali zbog nedostatka dramatike u skladbama kritičari su ih prozvali pukom „laganom glazbom“. Primjer toga je Straussov promašaj sa operom „Ritter Pasman“ čija propast se može pripisati libretu. Ali ipak, mnogi pripisuju neuspjeh njegovoj sklonosti prema valcerima i polkama, koja je ukazivala da nije u stanju napisati ozbiljnu glazbu. Isto je vidljivo u njegovoj trećoj i jednoj od najuspješnijih opereta svih vremena, „Šišmiš“. Upravo je tada i glazbena kritika Beča napisala kako njegov rad može jedino biti sagrađen iz motiva valcera i polki. Ipak, njegov najžešći kritičar koji ga je ironično i snažno podupirao, Eduard Hanslick, je napisao kako će Straussova smrt značiti kraj posljednjih sretnih vremena u Beču. (Andreis, J. (1989.)

Opereta Šišmiš

Opereta Šišmiš zasniva se na francuskoj komediji *Le Reveillon* (1872.) Henria Meilhaca i Ludovica Halevya koja je nastala po djelu *Zatvor Richarda Benedixa* (1851.) Premjera Šišmiša je bila 5. travnja 1874. godine u Beču na Veliku subotu.

Šišmiš je Straussova treća opereta koju je napisao za bečko kazalište. Na premijeri kritičari su je komentirali kao skandaloznu, dijelom zbog njezine priče koja se temelji na šali, a dijelom što je bila izvođena na Veliku subotu pa time sadržajem nije bila primjerena za to razdoblje godine. Publika, međutim, ju je odmah zavoljela.

Glazbeno, Šišmiš je dražestan, s brojnim temama valcera i polki. Među glavnim arijama je ona od Rosalinde – *Klang der Heimat* (Čardaš) te od sobarice Adele – arija *Mein Herr Marquis*. Šišmiš je na nekoliko načina drugačiji od dosadašnjih bečkih opereta. Zamišljen je u tri čina, te zahtjeva samo tri scenografije. Na premijeri su likovi nosili suvremenu javnu odjeću umjesto raskošnih kostima, a scenografija se sastojala od jednostavnih interijera domova i jednostavnog prikaza zatvora.

Analiza operete: *Šišmiš*

I. ČIN

U kući Gabriela von Eisensteina

Adela, sluškinja, upravo prima pismo kojim je sestra Ida poziva na gala ples u palaču kod grofa Orlofskog. Ona očajnički želi ići na zabavu, no njezina gazdarica Rosalinda joj odbija dati slobodnu večer. Razlog tome je što Rosalindin suprug Gabriel tu večer treba započeti s izdržavanjem zatvorske kazne od nekoliko dana, a ona ne želi sama ostati kod kuće.

U međuvremenu Rosalindu posjećuje nekadašnji obožavatelj Alfred koji joj izjavljuje svoju ljubav. Ona odbacuje sva njegova udvaranja dok joj ne zapjeva te ga poziva da je posjeti kasnije još iste večeri. U kuću potom dolaze Gabriel von Eisenstein i njegov odvjetnik dr. Blind koji su se upravo vratili sa suđenja. Eisenstein je proglašen krivim za udaranje policajca i osuđen je na 8 dana zatvora – počevši od iste večeri. Rosalinda pokušava oraspoložiti supruga, te mu želi napraviti ugodne posljednje sate slobode. 11 Baš kad se opustio, u raspoloženju krajnje potištenosti, stiže njegov stari prijatelj doktor Falke. Čim Rosalinda izađe iz sobe Falke Eisensteina poziva na zabavu kod Orlofskog.

Kako je Falke inzistirao na Eisensteinovu dolasku, rekao mu je da se u zatvor može prijaviti i ujutro te tako iskoristi večer za zabavu. Također mu je napomenuo da ne zaboravi svoj džepni sat koje žene obožavaju. Rosalindi je suprugovo ponašanje sumnjivo jer on odijeva najbolje odijelo, objašnjavajući joj kako u zatvor treba poći uzdignute glave.

Dok se Eisenstein presvlačio, dr.Falke poziva i Rosalindu na zabavu kod princa kako bi mogla vidjeti svog muža kako koketira s drugim ženama. Rosalinda odbija sudjelovati, ali kada vidi svog supruga dotjerana u odjelu, brzo se predomisli. Eisenstein se potom oprašta sa suprogom. Straussova glazba u ovoj sceni je odličan prikaz komične ironije. Zatim Eisenstein i dr.Falke odlaze, a bijesna Rosalinda daje Adeli slobodnu večer. Nakon što je Rosalinda ostala sama u kuću se vraća njen obožavatelj Alfred. Njihov susret je prekinut dolaskom upravitelja zatvora, Franka, koji je došao odvesti Eisensteina u zatvor. Rosalinda tada uvjerava Alfreda da se pretvara da je Eisenstein kako njihova obitelj ne bi imala još više problema te kako se ne bi saznalo za njihovu ljubavnu aferu. Alfred prihvaća situaciju kao neizbježnu te odlazi u zatvor uz veliki ispraćaj Rosalinde.

II. ČIN

Na plesu u palači Orlofsky

U luksuznoj dvorani vile princa Orlofskog, stigli su mnogi gosti kako bi se mogli diviti, ali i ogovarati njegov dom i način života. Poznato je da će princ platiti bilo kome tko bi ga nasmijao, ali nitko u tome nije uspio. Dr. Falke se dogovorio organizirati ovu zabavu kako bi razveselio ozbiljnog princa. Kada Orlofsky stigne, izražava sumnju u poboljšanje svoga raspoloženja, ali govori gostima neka rade što god požele. Nekoliko trenutaka kasnije, stiže Adela sa svojom sestrom Idom. Ida, balerina, je bila zbunjena Adelinim dolaskom jer kako kaže, ona Adeli nije slala nikakvo pismo. Kako je već bila na zabavi, Ida Adelu predstavlja kao rusku glumicu po imenu Olga. Kada Eisenstein stigne, pretvarajući se da je Francuz, Marquis Renard, kako mu je savjetovao dr.Falke, on nailazi na Adelu. Odmah ju prepoznaje kao ženinu sluškinju, ali ona se ne da smesti te ga javno ismije prekrasnom arijom Mein Herr Marquis. Ubrzo nakon toga dolazi i Frank, također praveći se da je Francuz, M. Le Chevalier Chagrin, kako mu je savjetovao dr. Falke. Frank i Eisenstein su ubrzo postali prijatelji neznajući da su oboje predstavljeni lažnim imenima/identitetima. Vidjevši Adele, Frank ubrzo postaje zaluden njome. On se pretvara da je producent kako bi impresionirao „rusku glumicu“. Rosalinda stiže posljednja prurušena u tajanstvenu mađarsku groficu Hegymeszevasarkellet. Prvo što je ugledala bio je njen suprug koji koketira s njenom sluškinjom. Nedugo nakon toga Eisenstein ugleda svoju suprugu preurušenu u mađarsku groficu. On odlazi do nje te počinje koketirati i s njom, no ne zna njen pravi identitet. Rosalindin dolazak na zabavu je bio zadnji Falkov potez u osveti koju je osmislio. Eisenstein drsko koketira s groficom i kao rezultat njegovog „napredka“

ona tone na kauč pritiskajući rukom na srce. Pretvara se kako je njeno srce oduvijek bila njena slabost te kaže Eisensteinu da i on osjeti njen puls. Tijekom svoje izvedbe uspije mu uzeti džepni sat koji će biti vrijedan dokaz Eisensteinovog preljuba. Ovaj očaravajući Tik-tak duet je jedan od vhunaca Straussovih postignuća. Kako su se gosti vraćali iz vrta inzistirali su da grofica skine masku. Orlofsy je brani govoreći kako u njegovoj kući žene mogu pokriti odnosno otkriti što god žele. Kako bi 13 dokazala da je Mađarica pjeva uzbudljivu ariju Čardaš. Također gosti su inzistirali da im dr. Falke ispriča kako je dobio nadimak Šišmiš, no Eisenstein inzistira na pričanju te dogodovštine. Čini se kako su u mladosti Eisenstein i dr. Falke bili jako dobri prijatelji. Oni su prisustvovali maskenbalu u kući nekoliko kilometara od grada. Eisenstein je na bal išao kao leptir, a dr. Falke kao šišmiš sa čvrsto ušivenim kostimom smeđe kože, dugim kandžama, širokim krilima i žutim kljunom. Kada je došlo jutro dr. Falke je zaspao u kočiji na putu kući kroz šumu budući da je popio više nego što je bilo dobro za njega. Eisenstein, kojemu je pomogao kočijaš, je podigao dr. Falkea iz kočije i smjestio ga ispod drveta ostavljajući ga da spava, nesvjestan njegove sudbine. Kad se probudio, jadnik je morao hodati kući, još uvijek obučen kao šišmiš, gradom usred bijela dana na radost svih prolaznika. Nakon toga uvijek je bio poznat u četvrti kao dr. Šišmiš. Gosti se nasmiju te nazdravljaju jedni s drugima. Zabava se nastavlja i u kasne večernje sate. Orlofsky poziva svoje goste na šampanjac. Nakon nekoliko zdravica svi su već u raspoloženju za romantiku i valcer. Tada Eisenstein poseže za svojim džepnim satom, ali ustanovi da ga nema. Sumnjajući na groficu, on ju prati do završetka zabave u nadi da će ga dobiti natrag. Kada ugleda sat vidi da je točno 6 ujutro, te otrči iz dvorane i odjuri u zatvor.

III. ČIN

U gradskom zatvoru

U zatvor stiže Frank sretan i još uvijek pijan od zabave ni ne sluteći kakav rasplet se sprema. Frosch, tamničar, pokušava razumjeti i povezati činjenice, ali ga ometa konstantno pjevanje iz Alfredove ćelije. Stižu Ida i Adela koje su pratile Franka u nadi da će ih ubaciti u jednu od njegovih predstava. Nakon njih dolazi Eisenstein spreman na izdržavanje svoje kazne. Tada ugleda Franka koji mu priznaje da nije onaj za koga se predstavljao. Eisenstein također priznaje Franku da ni on nije Marquis već Eisenstein koji je došao odslužiti svoju kaznu. Frank odbija to povjerovati jer je on osobno uhitio Eisensteina. Na svoj užas, Eisenstein saznaje kako je njegova ćelija zauzeta čovjekom koji se pretvara da je on. Tada ulazi Eisensteinov odvjetnik

tvrděći da ga je Eisenstein pozvao. Uzimajući stvar u svoje ruke, Eisenstein uzima odvjetnikov plašt i naočale te se pretvara da je odvjetnik. Upravo tada, Rosalinda ulazi u zatvor i suočava se s odvjetnikom. Ona zahtjeva otpuštanje Alfreda iz zatvora i traži zahtjev za razvod od svog supruga. Kad je naizgled odbija, ona se uvrijedi. Eisenstein skida masku i nju optužuje za nevjeru. Rosalinda se brani s Eisensteinovim džepnim satom kojeg vadi iz svog kaputa. Na kraju oboje shvate da su se ludo ponašali i priznaju kako vole jedno drugo. Dr.Falke dolazi u uvjerenju kako je njegov plan uspio, no pronalazi upravo suprotno. Izražava svoj neuspjeh i potišteno odlazi. Princ i mala grupa gostiju su stigli upravo na vrijeme kako bi vidjeli rasplet Dr.Falkeove neuspjele spletke. Na kraju se svi zajedno nasmijaše izjavljujući kako je za sve kriv šampanjac te nastavljaju sa zabavom.

Analiza arije: Mein Herr Marquis

Mein Herr Marquis, ein Mann wie Sie

Sollt' besser das verstehn,

Darum rate ich, ja genauer sich

Die Leute anzusehen!

Die Hand ist doch wohl gar zo fein,

Dies Füsschen so zierlich und klein,

Die Sprache, die ich führe

Die Taille, die Tournüre,

Dergleichen finden Sie

Bei einer Zofe nie!

Gestehn müssen Sie fürwahr,

Sehr komisch dieser Irrtum war!

Ja, sehr komisch, hahaha,

Ist die Sache, hahaha.

Drum verzeihn Sie, hahaha,

Wenn ich lache, hahaha!

Gospodine Markiz

Čovijek

Znat mora izbjeć zlo.

Da vam savjet dam

Treba

Prosudit tko je tko!

Ta ručica glatka ko mjed,

sluškinja!

Baš smiješna je vam

Zabluda, sad svatko

vidi Svatko zna!

Stoga oprostí hahaha,

Sto se smijem hahaha

kao

dobro

To lice je slatko ko med,

Moj govor bez pometnje,

Moj stas i moje kretnje,

Dali ima to i zna Još koja

vi

sam

Vrlo smiješna hahaha,

Ta je bludnja hahaha,

Ja, sehr komisch, hahaha
Ist die Sache, hahaha!
Sehr komisch, Herr Marquis, sind Sie!

Vrlo smiješna hahaha,
Ta je bludnja hahaha,
Jer smiješni moj Markiz
Ste vi!

Mit dem Profil im griech'schen Stil

Beschenkte mich Natur:
Wenn nicht dies Gesicht schon
genügend spricht,
So sehn Sie die Figur!
Schaun durch die Lorgnette Sie dann, ah,
Sich diese Toilette nur an, ah
Mir scheint wohl, die Liebe
Macht Ihre Augen trübe,
Der schönen Zofe Bild
Hat ganz Ihr Herz erfüllt!
Nun sehen Sie sie überall,
Sehr komisch ist fürwahr der Fall!

Taj mom Profil pravi grčki
stil

Od prirode to je dar
Zar vam lice to neće reći
tko joj
takav nosi čar?
Sad stavite cviker na čas
Pa gledajte Taj kraj i stas
sljepoći vašoj kriva je
djeva jedna živa
Sobarice vam čar izaziva
Taj žar!
U svakoj ženi vidite lik
svoje male sluškinje!

Ja, sehr komisch, hahaha
Ist die Sache, hahaha
Drum verzeihn Sie, hahaha,
Wenn ich lache, hahaha!

Vrlo smiješna hahaha,
Ta je bludnja hahaha,
Stoga oprostite hahaha,
Što se smijem hahaha

Ja, sehr komisch, hahaha,
Ist die Sache, hahaha etc.

Vrlo smiješna hahaha,
Ta je bludnja hahaha...

Arija Adele iz drugog čina operete Šišmiš pisana je u G-duru. Dvodjelnog je oblika. Mjera je 3/8. Dinamički je raznolika od piana do forte. Tempo u ariji je allegretto.

Klavirski uvod na početku od 4 takta te na kraju od 7. taktova i nagovještava šaljivi karakter

The image shows a musical score for a piece titled "Allegretto". It consists of two systems of music. The first system is a piano introduction with a treble and bass clef, marked with a forte (*f*) dynamic. The second system includes a vocal line with two verses of lyrics and a piano accompaniment. The piano part in the second system is marked with piano (*p*) and pianissimo (*pp*) dynamics. The lyrics are in German and describe a man in a Greek style.

Allegretto

f

1. Mein Herr Mar - quis, ein Mann wie Sie sollt
2. Mit dem Pro - fil im griech'schem Stil be -

p *pp*

arije koji podsjeća na valcer. (Slika br.14.)

Slika br.14

Uloga zbora u ovoj ariji je komentiranje sadržaja cijele arije. Zajedno sa solisticom zbor ismijava Eisensteina što je pomislio kako je Adela njegova sluškinja. Adela prikriva svoje pravo lice te kroz cijelu ariju pokušava preveslati Marquisa.

Vrhunac cijele skladbe je završetak virtuoznom koloraturnom solističkom kadencom te zajedno

The image shows a musical score for a vocal solo and piano accompaniment. The score is written in G major and 2/4 time. It consists of five systems of staves. The first system shows the vocal line starting with a '2.' marking and the word 'Ahl' written below. The piano accompaniment begins with a piano (*p*) dynamic. The second system continues the vocal line with a trill (*tr*) and a fermata. The piano accompaniment features a *fz* dynamic. The third system shows the vocal line with a trill and a fermata. The piano accompaniment has a *fz* dynamic. The fourth system shows the vocal line with a trill and a fermata. The piano accompaniment has a *fz* dynamic. The fifth system shows the vocal line with a trill and a fermata. The piano accompaniment has a *fz* dynamic.

sa zborom i orkestrom završava u veselom raspoloženju. (Slika br.15.)

Slika br.15

Cijela skladba je veselog karaktera. Arija je dobila naziv “laughing song” zbog srednjeg dijela gdje se smije.

8. *Zaključak*

Kroz analize odabranih skladbi upoznala sam se sa njihovim formama, raznolikošću u mogućnostima interpretacije te vokalno tehničkim zahtjevima pojedinih. Sve navedeno predstavlja veliku zahtjevnost, dubinsku koncentraciju, dobru pjevačku kondiciju te uvjerljiv scenski nastup.

Od iznimne je važnosti kroz ovaj završni diplomski rad prezentirati, na najbolji mogući način, znanje koje smo stekli kroz svoju naobrazbu. Dakle, prvenstveno se treba upoznati sa tekstom (pravilan, točan izgovor), da bi kroz njega mogli lakše izgraditi frazu, mimiku a ujedno i emocije koje će našu izvedbu učiniti vjerodostojnom. Svako razdoblje glazbene povijesti donosi sa sobom brojne promjene, novosti u odlikama glazbenog izraza, nove glazbene oblike te nove tehničke zahtjeve izvođenja kompozicija pojedinog razdoblja.

Budući da su skladatelji kroz ove skladbe također pokušavali izraziti sebe, tako i pjevač, izvodeći ih, treba nastojati to isto izreći i prenijeti dalje te tako očuvati ljepotu i vrijednost ove plemenite umjetnosti, glazbe, koja tako izravno, a raznovrsno i moćno djeluje na čovjeka.

Koliko god bilo zahtjevno izvesti ovakav raznolik program, upoznavanje s istim svakako je i korisno za svakoga tko želi postati kvalitetan, vjerodostojan glazbenik i pjevač koji na taj način želi uistinu glazbom doprijeti do svoje publike. Vježbajući ove skladbe susretala sam se s mnogim tehničkim i interpretativnim teškoćama, te sam se kroz to obogatila za još jedno umjetničko djelo više.

9. *Popis literature*

1. Andreis, Josip, *Povijest glazbe 1, Liber Mladost, Zagreb, 1989*

2. Andreis, Josip, *Povijest glazbe 2, Liber Mladost, Zagreb, 1989*
3. Koraljka Kos Dora Pejačević, *Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb 1982.*
4. Turkalj, Nenad, *125 opera, Školska knjiga, Zagreb, 1997.*
5. Andreis, Josip, *Povijest glazbe 3, Liber Mladost, Zagreb, 1989*
6. *Povijest opere, golden marketing, Zagreb, 2002.*
7. Holden, Amanda, (Gulić Lidija) *Penguinov Vodič kroz opere, Izvori, Zagreb, 2002.*
8. Lhotka. Kalinski, Ivo, *Umjetnost pjevanja, Zagreb, 1975*

10. *Ključne riječi:*

solo pjesma; oratorijska arija; operna arija; arija antica